

Máme 45 tisíc zahraničních studentů na VŠ. Proč tolik?

ČRo Plus | 8.10.2019 | 14:33 | Pořad: Zaostřeno | Téma: Masarykova univerzita, vysoké školy

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Na českých vysokých školách chce studovat stále více cizinců. Loni jich bylo v Česku téměř 61 000. Větší část z nich, 45 000, tady navštěvovalo takzvané diplomové studium a v Česku studovali například celé bakalářské nebo magisterské programy. Dalších 16 000 cizinců pak přijelo na krátkodobé studijní programy, třeba na Erasmus. Číslo překonala historické maximum. Počty vysokoškoláků, kteří přijíždí studovat do Česka, kontinuálně stoupají už 30 let. Čím to je? Odkud zahraniční studenti jsou? A co přijíždějí studovat? To je téma pro dnešní pořad. Příjemný poslech přeje Pavla Lioliasová.

gynekolog, bývalý student UHK

To rozhodla moje sestra. Nejstarší sestra studovala tady v Hradci Králové. Ona studovala tady v Hradci a pak přišla další sestra a pak přišla řada na mě a pak jsem tady přišel taky studovat.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Popisuje gynekolog Fakultní nemocnice v Hradci Králové /nesrozumitelné/ Duque, proč si pro studium vysoké školy vybral právě lékařskou fakultu v Hradci. Usměvavý devětadvacetiletý lékař pochází z Nigérie.

gynekolog, bývalý student UHK

Studium bylo dobré. Náročné to samozřejmě bylo, ale si myslím, že nejtěžší byl prvák a třeták. Třeták spíš byl kvůli věku a období, který já jsem osobně jako procházel. A jinak prostě to studium nějak jako šlo.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Po skončení školy nakonec v Česku zůstal.

gynekolog, bývalý student UHK

Původní plán bylo toho, že odstěhujeme pryč do Irska, ale manželka ještě měla dodělat vejšku, tak jsem vzal rok volno a po 6...další rok volno a po 6 měsících začal jsem nudit, tak jsem rozhodl, že prostě půjdu někam pracovat na 6 měsíců. Sem posílal životopisy v tu dobu, kdy jsem nemluvil vůbec česky. Posílal jsem životopis všude a hned stejný den mně ozvala primáš v Chebu. A pak skončil jsem v Chebu a místo 6 měsíců tam jsem zůstal 4 a půl roku.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Právě medicína patří mezi nejoblíbenější obory mezi zahraničními studenty, potvrzuje Jakub Tesař z Domu zahraniční spolupráce.

Jakub TESAŘ, vedoucí odboru vysokoškolského vzdělávání v organizaci Dům zahraniční spolupráce

Obecně ta velká skupina studentů chce studovat buď technické obory, nebo ekonomické obory. To jsou opět zase ty studenti třeba z Asie. Velmi známí jsou tím právě třeba indiští studenti, že jezdí na technické obory. Velmi podobně to platí třeba u studentů z toho bývalého Sovětského svazu. Tam určitě ty ekonomické obory jsou velmi velmi silné. Pak je druhá skupina, a to je opravdu ta medicína, případně se k tomu dá přiřadit i veterinina a farmacie.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

S počtem zahraničních studentů patří Česká republika mezi evropskou špičku. V posledních letech ale počet vysokoškoláků, kteří jezdí studovat do zahraničí, roste celosvětově. Jakub Tesař vysvětluje, čím studenty láká právě Česká republika.

Jakub TESAŘ, vedoucí odboru vysokoškolského vzdělávání v organizaci Dům zahraniční spolupráce

Řekl bych že to nějaký poměr cena/výkon. To znamená, my tu kvalitu máme, ale za výrazně nižší náklady, než je třeba západní Evropa, Severní Amerika, Austrálie. Ty jsou zase nákladné. Ta skupina těch studentů, kteří jako mají nějaké peníze, ale nemají zase tolik peněz, aby si třeba dovolili studium ve Spojených státech, tak hledá určitou alternativu. A ta alternativa...my jsme v tomhle směru úplně jako ideální.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Samotní zahraniční studenti se dají rozdělit na 2 skupiny. Ty, kteří obory studují v češtině, a pak takzvané samoplátce, tedy vysokoškoláky, kteří navštěvují studijní program v cizím jazyce, nejčastěji v angličtině, a za školu si platí. Třeba na Univerzitě Karlově je nejvíce takových studentů na 1. lékařské fakultě, popisuje její proděkan David Sedmera.

David SEDMERA, proděkan 1. lékařské fakulty UK

Studenti si uvědomují, že ne všichni mají finance na studium ve Velké Británii, což je samozřejmě jejich cíl - Oxford, Cambridge. A udělají si analýzu poměr kvalita/cena a Česká republika jim z toho vychází jako jedna z nejatraktivnějších destinací.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Země, ze kterých studenti na fakultu přichází studovat, se podle Sedmery v průběhu času mění.

David SEDMERA, proděkan 1. lékařské fakulty UK

Když jsme před 25 lety s tímto programem začínali, většina studentů byla z Německa, neboť tam byl vládní program. V současné době velmi silně roste zájem mezi studenty z Indie, což je velmi dynamicky se rozvíjející a bohatnoucí země, a dále ze Spojených arabských emirátů. Ovšem je to z populace neobčanů. To znamená gastarbeiterů, kteří tam pracují, vydělávají hezké peníze, ale vzhledem k chybějící infrastruktuře, jako jsou vysoké školy, míří do zahraničí. A právě těm jsme z toho vyšli jako nejzajímavější destinace my.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Škola každý rok přijme zhruba 150 studentů. Přihlášek ale dostane 10× tolik. Třeba za studium všeobecného lékařství dají zahraniční studenti každý rok 360 000 Kč. Sedmera popisuje, na co peníze škola pak využívá.

David SEDMERA, proděkan 1. lékařské fakulty UK

Peníze ze samoplátců jdou do zkvalitnění výuky. Takže by se dalo říct, že tím tak trochu dotujeme

české studenty, neboť částka, kterou dostaneme od univerzity, potažmo od ministerstva, nepokrývá v plné výši naše náklady. Platí se z toho víceméně provoz. To znamená mimo jiné i ta těla, ale také mzdy pedagogů.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Z celkového počtu zahraničních vysokoškoláků je ale jinak skoro polovina ze Slovenska. Další čtvrtinu pak tvoří ti ze zemí bývalého Sovětského svazu. V posledních letech ale přibýlo hodně studentů třeba Indie, Číny nebo Íránu.

Jakub TESAŘ, vedoucí odboru vysokoškolského vzdělávání v organizaci Dům zahraniční spolupráce

Zrovna Indie a Čína jsou ty největší zase dodavatelé těch studentů po celém světě. České školy se už naučily vlastně s touhle tou skupinou pracovat.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

A za nárůstem zahraničních studentů je podle Tesaře vidět právě i úsilí samotných škol, které se snaží cizince nalákat.

Jakub TESAŘ, vedoucí odboru vysokoškolského vzdělávání v organizaci Dům zahraniční spolupráce

Školy skutečně se naučily, jak navazovat partnerství a spolupracovat, ale je to ten obecný jakoby marketing. Když se podíváte, vlastně dneska české vysoké školy mají kvalitní stránky v angličtině. Často je to ta první stránka, na kterou přijdete. Je v angličtině, není to už v češtině. Takže úroveň té komunikace, toho sdělení, toho oslovování těch zahraničních studentů se výrazně výrazně zlepšila.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Dodává Jakub Tesař. Vůbec nejvíc zahraničních studentů je na Univerzitě Karlově, pak na brněnské Masarykově univerzitě a Vysokém učení technickém.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Analýzu o tom, proč studentů přibývá, odkud jsou a co přijíždějí studovat, zpracoval pro zpravodajský web iROZHLAS datový novinář Českého rozhlasu Jan Boček, který je teď hostem Zaostřena. Ahoj Honza.

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Ahoj.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Kdy se u nás vlastně objevují první zahraniční studenti? Když začali u nás studovat?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Podle těch dat, co jsem dostal od Domu zahraniční spolupráce, tak po tom, co se pro hrabali v archivech, tak objevili první záznamy o zahraničních studentech z roku 1953. V tom období vlastně do roku 89 u nás byli hlavně studenti ze spřátelených socialistických zemí. Takže hádám, že ti první byli právě něco takového. Ale sami ti lidi z Domu zahraniční spolupráce říkají, že velmi pravděpodobně ti studenti tady byli ještě dřív a do konce na nějakém americkém blogu jsem našel záznam z roku 1922, kdy tady zřejmě byla nějaká skupina amerických studentů.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Z těch statistik vyplývá, že nejvíc zahraničních diplomových studentů, tedy těch, kteří u nás studují třeba celý bakalářský obor, je aktuálně ze Slovenska. Když se ale podíváme na ta historická data, tak to tak vždycky nebylo. Tak když zmíníme to období před sametovou revolucí, odkud pocházelo nejvíce zahraničních studentů, kteří u nás navštěvovali vysoké školy?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Samozřejmě to byly právě ty spřátelené země. Myslím si, že nejvýš tam vystupují buď tedy země z okolních evropských tehdy socialistických zemí, takže Poláci, východní Němci a Bulhaři tam, tuším, byli vidět. A pak je druhá skupina a to jsou právě tehdy zaostalé africké a asijské země, jako je Etiopie. Z Etiopie přijíždělo hodně studentů. Potom je tam Vietnam a další komunistické země té doby.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Když vezmeme devadesátá léta, tak tam dominovaly jaké státy?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

V devadesátých letech to byl podobně jako v jiných oblastech trochu chaos. Pořád dostudovávala tady část těch studentů ze spřátelených zemí. Zároveň ještě nenastoupil program Erasmus a ty školy moc nevěděly, kam se orientovat, takže tam převažuje něco trošku jiného, a to jsou migrační trendy. Tam ti studenti, kteří tady byli tehdy ještě převážně na diplomová studia, tak přijížděli například za svými diasporami. Takže nejvíc studentů v roce 99 přijíždělo možná překvapivě z Řecka, což je právě dáno asi tou velkou diasporou na severu Moravy. Potom tady bylo hodně...už nastupovalo vlastně hodně nových studentů ze zemí bývalého Sovětského svazu. Takže jsou tady od té doby Rusové, Ukrajinci. A kupodivu Slováci ještě v té době zas až tolik tady nastupovali.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Zmínil jsi program Erasmus. Do toho se Česká republika zapojila v roce 98. On vlastně umožňuje krátkodobé studijní pobyty v zahraničí. Tak jak se tato možnost projevuje v těch statistikách?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Tak zhruba od té doby, není to jenom program Erasmus, je to řada dalších programů, ale zhruba o té době, kdy Česko přistoupilo k Erasmu, tak se začínají objevovat krátkodobé studijní pobyty a zároveň prudce rostou i ty diplomové pobyty. Takže když se třeba podíváme na rozdíl v počtu studentů mezi rokem 98 a současností, tak tehdy tady bylo asi 3000 nebo 4000 zahraničních studentů. Loni to bylo dohromady těch diplomových i těch krátkodobých pobytů 60 000. Takže tam je několika set procentní nárůst. A tam už je potřeba potom v tomhle období oddělovat od sebe ta diplomová studia a právě ty krátkodobé pobyty, kterých rychle přibývá, protože vlastně jsou to 2 velmi různorodé skupiny. Přijíždějí studenti z jiných zemí na každý ten program a mají jiné cíle. Takže tam to potom je třeba brát každou trošku jinak.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Tak když rozebereme dlouhodobá diplomová studia, tak tam je to jak?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Tam v současnosti z 45 000 těch diplomových studentů tak je 21 000 Slováků, což vypadá přirozeně. Ale když se podíváme tak ještě na začátku jedenadvacátého století kolem roku 2000 těch Slováků tady bylo třeba 3000 nebo něco přes 3000. A teprve v nultých letech tak tam přišel obrovský nárůst právě z těch zhruba 3-4000 na těch dnešních 21. A kolem roku 2010 už jich bylo těch třeba 18-20 000. Takže ti Slováci právě v těch nultých letech se začali objevovat na univerzitách. České školy se

profesionalizovaly a nabídly těm Slovákům diplomové programy právě v tomhle tom období v těch nultých letech. Kromě Slováků je tady potom dnes už silné zastoupení těch bývalých zemí Sovětského svazu. To znamená, máme tady dohromady asi 11 000 studentů z Ruska, Ukrajiny, Kazachstánu, Běloruska.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Když ještě probereme ty krátkodobé pobyty, tak odkud k nám studenti přijíždějí studovat nejčastěji?

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Převažuje Erasmus, to znamená evropští studenti. Dominují mezi nimi dnes Francie, Španělsko, Německo, Itálie. Nicméně nejvíc studentů na ty krátkodobé studijní pobyty přijíždí dlouhodobě ze Spojených států. Právě loni jich tady bylo 2600, což je kolem asi 16 nebo 17 % všech těch krátkodobých studijních pobytů studentů, kteří přijíždějí. Právě podle Domu zahraniční spolupráce je to tím, že jsou zvyklí sem jezdit, že tady mají už vypracovaný systém agentur, se kterými komunikují. Je to i tím, že vysoké školy se vlastně učí právě jak s těmi diplomovými, tak s těmi krátkodobými studenty pracovat. Dokážou jim nabídnout například studijní programy v angličtině těm diplomovým a přibývá například učitelů, kteří už dneska umí učit anglicky.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

To byl Jan Boček, datový novinář Českého rozhlasu. Díky.

Jan BOČEK, datový novinář Českého rozhlasu

Díky a hezký den.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

A dalším hostem pořadu Zaostřeno je prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity Břetislav Dančák. Dobrý den.

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Dobrý den.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Masarykova univerzita je v Česku na druhém místě mezi vysokými školami v počtu zahraničních studentů. První je Univerzita Karlova. Diplomových studentů jste měli minulý rok ze zahraničí necelých 7000. O české vysoké školy zájem v posledních letech mezi zahraničními studenty roste, tak platí to i pro Masarykovu univerzitu? Přibývá na škole takových studentů?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Jednoznačně tento trend mohu potvrdit. Růst počtu zahraničních studentů je patrný především v souvislosti s rychlým rozvojem cizojazyčných studijních programů. V našem případě se dominantně jedná o anglické studijní programy. Ale pokud bych měl vyjádřit nějakou obecnou skutečnost, tak pracujeme vlastně se třemi skupinami cizinců, které na Masarykově univerzitě studují. Jednak jsou to cizinci v klasických českých studijních programech. Tady tvoří dominantní část Slováci následováni dalšími národnostmi, jako jsou Ukrajinci, Bělorusové, Rusové a tak dále. Vychází to samozřejmě z jazykové a kulturní blízkosti. Druhou podstatnou skupinou jsou právě platící studenti v cizojazyčných programech, které otvíráme jak na magisterském stupni, tak na bakalářském stupni. A potom jsou zde zajímaví studenti, kteří přijíždějí na kratší pobyty jednosemestrální, a to jsou obvykle studenti z té kategorie Erasmus.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Když vezmeme ten žebříček, mění se v posledních letech nějak ta struktura nebo třeba slovenští studenti jsou pořád na té špičce?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Slovenští studenti jsou stále na špičce. Liší se samozřejmě fakulta od fakulty. Pokud bych zmínil třeba případ **fakulty informatiky**, tak tam tvoří studenti ze Slovenska více než 50 %. Na jiných fakultách je to číslo nižší, ale je také významné. Mění se struktura rozhodně, a to s cílem dosáhnout větší internacionalizace Masarykovy univerzity. Tím pádem se snažíme přilákat studenty nejenom ze zemí Evropské unie, ale také ze Severní Ameriky, z Jižní Koreje, Japonska podobně.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Když se ještě zastavím u těch slovenských studentů, vyplatí se třeba Masarykově univerzitě? Vypovídá to něco? Chodí k nám třeba lepší slovenští studenti, když to teď tak řeknu?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Není to...není to řečeno úplně hezky, ale máte úplnou pravdu. Pro toho slovenského studenta je to rozhodnutí, které znamená opustit svoji zemi. Platí se zde jinými penězi. Musí se zde o sebe postarat jiným způsobem, než to musí udělat čeští studenti. A troufám si říct i ze své osobní zkušenosti, protože mám řadu slovenských studentů, že jsou to velmi kvalitní, talentovaní a hlavně motivovaní mladí lidé, kteří jsou jednoznačně prospěchem pro náš vzdělávací systém, protože samozřejmě v takovém prostředí se dobře učí. Můžete mít větší nároky. Z mého pohledu je to v pořádku, že ta skupina, ze které my vybíráme, není 10 000 000 občanů České republiky, ale 15 000 000 v podstatě.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Vy už jste to trochu zmínil, že se snažíte do Brna přilákat třeba studenty z jižní Koreje. Tak když obecně vezmeme ty zahraniční, tak jak vy je vylákáte, aby šli studovat právě na Masarykovu univerzitu?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Já bych řekl, že není žádným překvapením, že používáme ty běžné nástroje, jako je účast Masarykovy univerzity na mezinárodních veletrzích, které se konají na různých místech ve světě. Dále máme samozřejmě marketingové strategie, které pracují v tom on-line prostředí. A to, co považuju za velmi podstatné, tak je prostě dobrá pověst. Ti studenti, kteří u nás absolvují, anebo jsou zde během studia, tak jsou těmi emisary, kteří ve svých rodných zemích sdělují tu zkušenost, kterou učinili na Masarykově univerzitě. A velmi často se nám stává, že po příjezdu jednoho dvou studentů z některé země nebo z některé univerzity v zámoří se nám v příštím roce nebo následujících letech objeví ze stejné instituce několik dalších studentů a často říkají, že je to tím, že prostě se dozvěděli o tom, že se zde studuje dobře a chováme se těm studentům velmi vstřícně.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Obecně pro zahraniční studenty děláte přijímací zkoušky někde jinde než jenom v Brně?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Pokud se bavíme o Slovácích, tak samozřejmě se konají přijímací zkoušky na území Slovenska. Je to několik měst. Pokud se bavíme o studentech v těch anglických studijních programech, obvykle probíhají v několika fázích od samozřejmě toho papírového procesu, kdybych to řekl takto, se

přistupuje k rozhovorům, které jsou vedeny po Skypu, anebo musí přicestovat do Brna.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Když se teď zaměříme na ty studenty samoplátce, ti za studium zaplatí třeba i statisíce korun ročně. Například za obor Veřejné finance a ekonomika na ekonomicko-správní fakultě je to 90 000 ročně. K čemu potom univerzita tyto peníze využívá?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Tyto prostředky zůstávají na fakultách a je v kompetenci děkana nebo fakult, jak s nimi naloží. A obecně jsou to prostředky, které samozřejmě mohou dále zkvalitňovat výuku, mohou posílit personální politiku fakulty, to znamená, mohou si dovolit odměňování těchto vyučujících, řekněme, vyšší, a jsou to peníze, které má vlastně k dispozici ta fakulta.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Už jste zmínil, že se o tu internacionalizaci snažíte třeba i otevíráním nových oborů, tak co jste třeba v posledních letech otevřeli za obor v anglickém jazyce?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Moje nejbližší zkušenost je z Fakulty sociálních studií, kde se v posledních letech otevřely velmi zajímavé obory ve spolupráci s prestižními univerzitami, například s Utrechtskou univerzitou, která patří k absolutní špičce v Nizozemsku. Je to magisterský obor European governments, o který je obrovský zájem, a můžeme si velmi vybírat, jaké studenty přijímáme do tohoto studijního programu. Nebo Energy Policy Studies, což je velmi unikátní studijní program také vedený v angličtině se zajímavými studenty z různých konců světa.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

A je mezi českými vyučujícími zájem učit třeba právě na anglických oborech?

Břetislav DANČÁK, prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity

Myslím si, že ten zájem odpovídá oborovému zaměření těch fakult. Samozřejmě je zčásti svázán také s generační kohortou, která dominuje na té fakultě. Ale ten zájem je jednoznačně pozitivní.

Pavla LIOLIASOVÁ, moderátorka

Uzavírá prorektor pro internacionalizaci Masarykovy univerzity v Brně Břetislav Dančák. A příjemný poslech dalších pořadů Českého rozhlasu Plus přeje Pavla Lioliasová.